

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.014.02.2018
P/18/060

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/060 – Zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez administrację publiczną i państwowe osoby prawne.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Sławomir Kochman, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/114/2018 z dnia 3 września 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, Al. Łukasza Cieplińskiego 4, 35-010 Rzeszów ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysław Ortyl, Marszałek Województwa Podkarpackiego, od dnia 27 maja 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 3-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna z uzasadnieniem²

W latach 2016 – 2018 (I półrocze) działania Urzędu polegające na organizacji naborów nowych pracowników, doprowadziły do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz wskaźnika ich zatrudnienia z 3,56% na koniec 2016 r. do poziomu 4,20% na koniec I półrocza 2018 r.

W Urzędzie nie zainicjowano natomiast współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, nie nawiązano współpracy z uczelniami w celu upowszechnienia wiedzy o możliwości zatrudnienia w Urzędzie, odbycia praktyk bądź stażu przez studentów niepełnosprawnych. Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym, a zatrudniając nowych pracowników nie korzystano z możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych za pośrednictwem Urzędu Pracy, w tym w ramach prowadzonych staży i praktyk. Zdaniem NIK podjęcie tych działań może doprowadzić do osiągnięcia wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie 6%.

Dwa spośród trzech budynków zajmowanych przez Urząd Marszałkowski dostosowane były do potrzeb osób niepełnosprawnych, a w jednym budynku występowało szereg barier architektonicznych, które uniemożliwiały do niego dostęp osobom niepełnosprawnym.

¹ zwany dalej „Urzędem” lub „Urzędem Marszałkowskim”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszej kontroli zastosowano ocenę opisową.

Rzetelnie i terminowo dokonywane były wpłaty na rzecz PFRON, z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Urząd przestrzegał przysługujących praw pracowników niepełnosprawnych poprzez przystosowanie ich stanowisk pracy oraz zapewnienie im dodatkowego wymiaru urlopu wypoczynkowego, dodatkowej 15-minutowej przerwy oraz prawa do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu wykonania badań lub zabiegów. Nie respektowano jednak praw pracowników niepełnosprawnych odnoszących się do zakazu pracy osoby niepełnosprawnej w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Działania na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Opis stanu
faktycznego

1. Stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych w Urzędzie Marszałkowskim na koniec 2016 i 2017 roku oraz na koniec poszczególnych miesięcy od stycznia do czerwca 2018 r., w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy wynosił odpowiednio:
  - 37 na koniec 2016 r. i 41 na koniec 2017 r.,
  - 40 na koniec stycznia 2018 r.,
  - 41 na koniec lutego 2018 r.,
  - 42 na koniec marca 2018 r.,
  - 43 na koniec kwietnia i maja 2018 r.,
  - 45 na koniec czerwca 2018 r.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych za miesiąc grudzień 2016 r. wynosił 3,56%, za miesiąc grudzień 2017 r. - 3,86%, natomiast w poszczególnych miesiącach I półrocza 2018 r. jego wartość wynosiła od 3,86% do 4,20%. Począwszy od miesiąca grudnia 2016 r., grudnia 2017 r. oraz od stycznia 2018 r. do czerwca 2018 r. wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wzrósł z poziomu 3,56% do poziomu 4,20%. Liczba zatrudnionych (w osobach) w Urzędzie Marszałkowskim według stanu na koniec grudnia 2016 r. wyniosła 1.060, na koniec grudnia 2017 r. – 1.090, zaś na koniec czerwca 2018 r. – 1.109 osób.

W latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) 1 osoba z orzeczoną stopniem niepełnosprawności rozwiązała umowę o pracę za porozumieniem stron, ponadto 3 osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności przeszły na zaopatrzenie emerytalne. Jednocześnie w ww. okresie zatrudniono 5 osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności bez konkursu, w tym: 3 osoby na czas określony na stanowisku podinspektora (zastępstwo za pracownika w czasie usprawiedliwionej nieobecności w pracy – umowa o pracę na czas określony), 1 osobę na stanowisku sprzątaczkę (umowa na czas nieokreślony) oraz 1 osobę na stanowisku pomoc administracyjna (umowa na czas określony).

W drodze otwartego naboru na wolne stanowiska urzędnicze w ww. okresie zatrudniono 2 osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności (1 osoba na stanowisku inspektora w Departamencie Wspierania Przedsiębiorczości, 1 osoba na stanowisku inspektora w Departamencie Ochrony Środowiska).

(dowód: akta kontroli str. 7, 8-12)

2.

W sprawie przyczyn utrzymywania się wskaźnika zatrudnienia na poziomie poniżej 6% Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił, że zatrudnienie w Urzędzie odbywa się w trybie otwartego i konkurencyjnego naboru na wolne stanowiska urzędnicze. Urząd zatrudnia osoby, które spełniły warunki określone w ogłoszeniu o naborze i nie ma wpływu na to jacy kandydaci złożą aplikacje. W ogłoszeniu o naborze jest zawarta informacja dla kandydatów, którzy posiadają stopień niepełnosprawności, aby przedłożyli taki dokument, chcąc skorzystać z uprawnień pierwszeństwa w zatrudnieniu na stanowiskach urzędniczych, jakie daje im ustawa ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o *pracownikach samorządowych*³

(dowód: akta kontroli str. 13-17)

W kontroli nie stwierdzono współpracy Urzędu z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, w celu upowszechnienia wiedzy dotyczącej możliwości ubiegania się o pracę w Urzędzie. Ponadto nie stwierdzono:

- prowadzenia działań informacyjnych upowszechniających wiedzę na temat możliwości ubiegania się o pracę przez osoby niepełnosprawne, w tym osób z różnymi dysfunkcjami, np. osób głuchych i niewidomych (ogłoszenia nie były tłumaczone na język migowy, nie istniała również możliwość odsłuchania tekstu ogłoszenia),
- podejmowania działań w celu zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych za pośrednictwem urzędu pracy,
- współpracy z uczelniami w celu upowszechniania wiedzy wśród studentów o możliwości zatrudnienia w Urzędzie, oferowania studentom niepełnosprawnym możliwości odbycia praktyk oraz stażu.

(dowód: akta kontroli str. 18)

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił, że Urząd Marszałkowski zatrudnia pracowników niepełnosprawnych w trybie otwartego i konkurencyjnego naboru kandydatów na wolne stanowiska urzędnicze, oraz bez naboru na stanowiska pomocnicze i obsługi. Informacja o wolnych stanowiskach jest upowszechniana w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP), ogłoszenie o naborze jest tym samym dostępne również dla osób niepełnosprawnych i zawiera wpis, że jeśli osoba niepełnosprawna chce skorzystać z uprawnień art. 13a ust. 2 ustawy o *pracownikach samorządowych* to powinna przedłożyć dokument potwierdzający niepełnosprawność. W przypadku, gdy osoba taka znajdzie się wśród pięciu najlepszych kandydatów ma ona pierwszeństwo w zatrudnieniu na stanowisku urzędniczym, z wyłączeniem kierowniczego stanowiska urzędniczego.

Sekretarz Województwa wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą Urząd nie upowszechniał poza BIP informacji o wolnych stanowiskach, poprzez współpracę z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, czy też poprzez urzędy pracy. Urząd zatrudnia pracowników zgodnie z ustawą o pracownikach samorządowych, a więc nie może prowadzić rekrutacji poprzez urzędy pracy. Ogłoszenia o naborze są powszechnie dostępne w BIP, nie były jednak udostępniane w tłumaczeniu na język migowy, nie było możliwości odsłuchania tekstu ogłoszenia. Urząd umożliwia studentom wyższych uczelni odbycie praktyk studenckich (zawarte są porozumienia z 3 wyższymi uczelniami), jednakowe szanse mają wszyscy studenci bez uwzględniania faktu czy posiadają orzeczenie o stopniu

---

³ Dz. U. z 2018 r. poz. 1260, ze zm., ustawa zwana dalej „ustawą o pracownikach samorządowych”.

niepełnosprawności (w okresie objętym kontrolą nie były organizowane staże dla osób niepełnosprawnych).

(dowód: akta kontroli str. 8-17)

Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że charakter wykonywanych zadań przez Urząd nie stanowi przeszkody do zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Przepisy ustawy o pracownikach samorządowych wyraźnie wskazują, jakie warunki powinien spełniać kandydat do zatrudnienia w Urzędzie, dlatego też osoby z niepełnosprawnościami, o ile spełnią wymagania wskazane w ogłoszeniu o naborze, biorą udział w procesie rekrutacji na zasadach określonych w ustawie o pracownikach samorządowych.

W sprawie profilu kandydata do pracy w Urzędzie Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że zgodnie z przepisami ustawy o pracownikach samorządowych pracownikiem Urzędu może być osoba, która jest obywatelem polskim, ma pełną zdolność do czynności prawnych, korzysta z pełni praw publicznych oraz posiada kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania pracy na określonym stanowisku. Urząd nie upowszechnia informacji o naborze za pomocą innych środków przekazu i w innych miejscach, niż wskazane w ustawie o pracownikach samorządowych (BIP i tablica informacyjna w Urzędzie).

Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że Urząd współpracuje z organizacjami pozarządowymi, w tym również działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, ich związkami, zrzeszeniami, administracją publiczną, oraz innymi podmiotami w zakresie realizacji zadań samorządu województwa przez organizacje pozarządowe. Urząd Marszałkowski, jako jedyny urząd marszałkowski w kraju przystąpił do grona 30 podmiotów – pierwszych sygnatariuszy Partnerstwa na rzecz dostępności. Dokument ten stanowi zobowiązanie współpracy na rzecz założeń Programu Dostępność Plus, którego załącznikami są standardy dotyczące takich obszarów jak: cyfryzacja, transport, architektura, edukacja, szkolenia, informacja i promocja. Celem tych standardów jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami na równi z osobami pełnosprawnymi dostępu do Funduszy Europejskich. Samorząd Województwa rokrocznie opracowuje „Program współpracy Województwa z organizacjami pozarządowymi”, do współpracy zapraszane są również organizacje działające na rzecz osób niepełnosprawnych. Urząd dysponuje również newsletterem i stroną internetową dla organizacji pozarządowych. Narzędzia te wykorzystywane są do komunikacji z organizacjami pozarządowymi, w tym także z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

W sprawie wprowadzania zmian w Urzędzie, w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że w Urzędzie zatrudniane są osoby o różnym stopniu niepełnosprawności, zdarzają się też sytuacje, że pracownik nabywa niepełnosprawność w trakcie trwania zatrudnienia i zatrudnienie to kontynuowane jest zgodnie z przedstawionym orzeczeniem, jednocześnie podejmowane są działania mające na celu przystosowanie budynków Urzędu dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Marszałek Województwa Podkarpackiego na pytanie – czy wprowadzenie rozwiązań organizacyjnych takich jak czasowa lub stała obecność asystentów wspierających osobę niepełnosprawną zwiększyłoby szansę zatrudnienia osób niepełnosprawnych wyjaśnił, że Urząd zatrudnia pracowników w oparciu o przepisy ustawy o pracownikach samorządowych w trybie otwartego i konkurencyjnego naboru kandydatów na wolne stanowiska urzędnicze, nie tworzy się specjalnych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych, przepisy ustawy dają pierwszeństwo

w zatrudnieniu kandydatom posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, jeśli znajdują się w gronie pięciu kandydatów spełniających niezbędne wymagania.

Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że nie występuje obawa przed reakcją interesantów na osoby niepełnosprawne zatrudnione w Urzędzie Marszałkowskim, pracownicy Oddziału Kadr uczestniczą w systematycznych szkoleniach z zakresu prawa pracy, na których omawiane są sprawy dotyczące osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 19-30)

3.

Pracownicy Oddziału Kadr Urzędu Marszałkowskiego w okresie objętym kontrolą nie uczestniczyli w szkoleniach, które dotyczyłyby wyłącznie problematyki zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Sprawy dotyczące warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych omawiane były w trakcie szkoleń z zakresu prawa pracy. W szkoleniach tych w tym okresie uczestniczyło 9 pracowników Oddziału kadr i szkolenia. Organizatorami tych szkoleń był dwa podmioty: Galeria Szkoleń i Kursów z siedzibą w Niepołomicach oraz VERTE Centrum Szkoleń i Rozwoju Kadr z siedzibą we Wrocławiu.

Zagadnienia omawiane podczas tych szkoleń to:

- urlop osoby niepełnosprawnej, urlop po ponownym otrzymaniu stopnia niepełnosprawności,
- praca u dotychczasowego pracodawcy podczas orzeczonej niezdolności do pracy z powodu choroby,
- udzielanie urlopu wypoczynkowego w okresie oczekiwania na decyzję w sprawie świadczenia rehabilitacyjnego,
- czas pracy osób niepełnosprawnych,
- stanowisko Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie odpracowywania wyjść prywatnych przez osoby niepełnosprawne,
- dokumenty potwierdzające stopień niepełnosprawności w celu ustalenia szczególnych uprawnień pracownika z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 31-35)

4.

Pracownicy zatrudniani w Urzędzie składają oświadczenie dotyczące posiadania stopnia niepełnosprawności. W przypadku stwierdzenia u nich niepełnosprawności są zobowiązani do dostarczenia orzeczenia o niepełnosprawności. Nie stwierdzono zwłoki w dostarczaniu stosownego orzeczenia (analizą objęto 15 kompletów akt osobowych pracowników z orzeczonym stopniem niepełnosprawności).

(dowód: akta kontroli str. 31)

5., 6.

Urząd ze względu na brak osiągnięcia wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych na poziomie 6% dokonywał wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON).

Wysokość wpłat na PFRON wyniosła: 483.502 zł za 2016 r., 501.513 zł za 2017 r., 232.705 zł za I półrocze 2018 r. (39.140 zł za styczeń, 39.261 zł za luty, 39.865 zł za marzec, 39.335 zł za kwiecień, 38.770 zł za maj, 36.334 zł za czerwiec),

Analizą w zakresie prawidłowości naliczania i terminowości opłat objęto wpłaty dokonane za miesiąc wrzesień, październik, listopad i grudzień 2016 r., za miesiąc

wrzesień, październik, listopad i grudzień 2017 roku oraz wpłaty za poszczególne miesiące I półrocza 2018 r.

Urząd prawidłowo, tj. zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*⁴ naliczał wysokość wpłat na PFRON. Wpłaty dokonywane były w terminie określonym w art. 49 ust. 2 ww. ustawy, tj. do dnia 20 następnego miesiąca po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat.

(dowód: akta kontroli str. 36-39)

7.

W Urzędzie Marszałkowskim nie korzystano z możliwości obniżenia składki na PFRON na zasadach określonych w art. 22 ww. ustawy.

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił, że warunkiem obniżenia wpłaty na PFRON jest zakup towarów lub usług w zakładzie pracy chronionej, który wystawia informację na druku INF. Informacja ta stanowi podstawę do obniżenia wpłaty, określa między innymi okres sprawozdawczy i wysokości odliczenia. Ze względu na to, iż w okresie objętym kontrolą informacja taka nie wpłynęła do Urzędu, nie było podstawy do obniżenia opłaty.

(dowód: akta kontroli str. 13-17, 39)

8.

Marszałek Województwa Podkarpackiego zarządzeniem nr 28/15 z dnia 27 kwietnia 2015 r. w *sprawie Regulaminu przeprowadzania naboru na wolne stanowiska urzędnicze, w tym kierownicze stanowiska urzędnicze w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie* ustalił zasady przeprowadzania naboru na wolne stanowiska w Urzędzie Marszałkowskim.

W zarządzeniu zapisano m.in., że Komisja kwalifikacyjna przeprowadza postępowanie kwalifikacyjne w formie rozmowy kwalifikacyjnej, lub sprawdzianu pisemnego, a następnie rozmowy kwalifikacyjnej. W toku naboru Komisja wyłania nie więcej niż 5 kandydatów, którzy wykazali się najlepszą wiedzą merytoryczną oraz w największym stopniu spełnili wymagania i przedstawia ich Marszałkowi Województwa Podkarpackiego celem zatrudnienia. Komisja wskazuje Marszałkowi Województwa Podkarpackiego kandydata, który jej zdaniem w największym stopniu spełnia wymagania do zatrudnienia. Komisja odstępuje od wskazania kandydata na stanowisko, na które był przeprowadzany nabór, jeżeli żaden z kandydatów biorących udział w postępowaniu kwalifikacyjnym nie spełnił w wystarczającym stopniu wymagań do zatrudnienia na wolnym stanowisku urzędniczym.

W zarządzeniu zapisano, że w przypadku, gdy wśród kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę punktów (nie mniej niż 15) znajduje się osoba niepełnosprawna – a wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych, w miesiącu poprzedzającym datę opublikowania ogłoszenia o naborze jest niższy niż 6% - ma ona pierwszeństwo w zatrudnieniu na stanowisku urzędniczym, z wyłączeniem kierowniczego stanowiska urzędniczego. Dokumenty aplikacyjne kandydata, który zostanie wyłoniony w drodze naboru dołączane są do jego akt osobowych. Dokumenty aplikacyjne kandydatów niewyłonionych w drodze naboru, jak również dokumenty aplikacyjne niespełniające wymagań formalnych oraz dokumenty, które wpłynęły po terminie kandydaci mogą odebrać w Oddziale kadr i szkolenia w terminie 3 miesięcy od zakończenia naboru. Dokumenty nieodebrane w terminie, o którym mowa powyżej podlegają zniszczeniu. Potwierdzeniem zniszczenia dokumentów

---

⁴ ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 511 ze zm.).

aplikacyjnych będzie protokół, który zostanie załączony do dokumentacji z przeprowadzonego naboru.

Zawarte w ww. *Regulaminie* uregulowania były zgodne z przepisami art. 11, 13, 13a, 14, 15 ustawy o *pracownikach samorządowych*.

(dowód: akta kontroli str. 40-110)

W latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) w Urzędzie Marszałkowskim przeprowadzono łącznie 114 naborów na stanowiska urzędnicze (53 w 2016 r., 42 w 2017 r., 19 w I półroczu 2018 r.).

Badaniami kontrolnymi objęto wszystkie nabory z lat 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) na stanowiska urzędnicze, do których zgłosili się kandydaci będący osobami niepełnosprawnymi. Było to 12 naborów w 2016 r. (12 kandydatów niepełnosprawnych – po jednym kandydacie w każdym naborze), 7 naborów w 2017 r. (9 kandydatów niepełnosprawnych) oraz 2 w I półroczu 2018 r. (po jednym kandydacie niepełnosprawnym w każdym naborze).

Analiza dokumentacji ww. 21 naborów wykazała, że ogłoszenia o naborze zamieszczane były na tablicy ogłoszeń Urzędu oraz w BIP. Ogłoszenia nie były dostępne dla osób głuchych i niewidomych (nie były dostępne w tłumaczeniu na język migowy, nie było także możliwości odsłuchania tekstu ogłoszenia). Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym (np. <http://www.niepelnosprawni.pl/>).

Ogłoszenia o naborze spełniały przesłanki art. 13 ustawy o *pracownikach samorządowych*. W treści ogłoszeń ujęto informacje istotne dla osób niepełnosprawnych⁵, ponadto rzetelnie przedstawiane były informacje dotyczące warunków pracy.

Wymogi formalne zawarte w ogłoszeniu o naborze spełniło 7 osób niepełnosprawnych w 12 naborach w 2016 r., 7 osób niepełnosprawnych w 7 naborach w 2017 r., oraz 1 osoba niepełnosprawna w 2 naborach w I półroczu 2018 r.

W wyniku realizacji 21 naborów z udziałem osób niepełnosprawnych 2 osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności zostały zatrudnione w Urzędzie (w 2016 r.). Osoby te uzyskały odpowiednio 22 i 27 punktów podczas rozmowy kwalifikacyjnej i były jedynymi osobami, które spełniły wymogi formalne określone w ogłoszeniu o naborze. Z osobami tymi zawarto umowy o pracę (osoby te aktualnie są zatrudnione w Urzędzie na czas nieokreślony).

W pozostałych przypadkach osoby niepełnosprawne albo nie zgłosiły się na rozmowę kwalifikacyjną, albo nie znalazły się w gronie nie więcej niż pięciu najlepszych kandydatów (uzyskały poniżej 15 punktów w rozmowie kwalifikacyjnej). Z przeprowadzonego naboru (w każdym analizowanym przypadku) sporządzono protokół, spełniający wymagania określone w art. 14 ustawy o *pracownikach samorządowych*. Informacja o wynikach naboru została podana do publicznej wiadomości (BIP i tablica ogłoszeń Urzędu).

Dokumenty nieodebrane przez kandydatów ubiegających się o wolne stanowiska pracy, w terminie 3 miesięcy od daty zakończenia naboru zostały zniszczone (na tę okoliczność sporządzane były protokoły zniszczenia dokumentów aplikacyjnych).

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie zatrudniono 5 osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności bez postępowania konkursowego. Zgodnie z wyjaśnieniami Sekretarza Województwa Lesława Majkuta – pracodawca ma pełną swobodę

---

⁵ Informowano, iż kandydat, który zamierza skorzystać z uprawnienia, o którym mowa w art. 13a ust. 2, zobowiązany jest do złożenia wraz z dokumentami kopii dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność.

zatrudniania kandydatów na stanowiska pomocnicze i obsługi, pod warunkiem spełnienia przez nich podstawowych wymogów kwalifikacyjnych zawartych w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o pracownikach samorządowych.

(dowód: akta kontroli str. 111-112, 333)

9.

Urząd nie korzystał ze środków programu PFRON – *Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej*.

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśniając przyczyny braku korzystania ze środków z programu PFRON – *Stabilne zatrudnienie – osoby niepełnosprawne w administracji i służbie publicznej* podał, że Urząd nie tworzy specjalnych stanowisk dla osób niepełnosprawnych, gdyż jednakowe szanse na wygranie naboru i zatrudnienie mają wszyscy kandydaci posiadający określone kwalifikacje zawodowe, z uwzględnieniem pierwszeństwa w zatrudnieniu kandydatów posiadających orzeczenie o niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 13-17, 112)

10.

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił, że w latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) w celu podniesienia komfortu pracy osób niepełnosprawnych dokonano wymiany foteli biurowych oraz doposażono stanowiska pracy w podnóżki biurowe - wydatki na ten cel wyniosły ok. 600 zł. *W przypadku zaistnienia konieczności podniesienia komfortu i warunków pracy osób niepełnosprawnych stanowiska pracy doposaża się w odpowiednie elementy i/lub dokonuje się wymiany obecnego wyposażenia, a także wykonuje się prace w zakresie adaptacji pomieszczeń dla pracowników ze stopniem niepełnosprawności na bieżąco i w zależności od potrzeb. W okresie tym - jak wyjaśnił Sekretarz Województwa Urząd nie korzystał z instrumentów określonych w art. 26 i 26e ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.*

(dowód: akta kontroli str. 8-12)

Sekretarz Województwa Podkarpackiego Lesław Majkut wyjaśnił, że przeszkodą w korzystaniu przez Urząd z instrumentów określonych w art. 26 i 26e ustawy o rehabilitacji jest fakt, iż o zwrot kosztów może ubiegać się pracodawca, który przez okres co najmniej 36 miesięcy zatrudni osoby niepełnosprawne spełniające warunki określone w tych przepisach, Urząd nie jest w stanie zagwarantować zatrudnienia osoby niepełnosprawnej przez 36 miesięcy, co stanowi podstawę do korzystania z ww. przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 113-116)

11.

Sekretarz Województwa Podkarpackiego Lesław Majkut wyjaśnił, że Marszałek Województwa Podkarpackiego nie reguluje spraw dotyczących zatrudniania osób niepełnosprawnych w podległych sobie jednostkach, bowiem to pracodawca ma obowiązek prowadzić dokumentację w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz akta osobowe pracowników, w tym również sprawy dotyczące zatrudniania osób niepełnosprawnych. Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie województwa Marszałek jest kierownikiem urzędu marszałkowskiego, zwierzchnikiem służbowym pracowników tego urzędu i kierownikiem wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych (wobec tych ostatnich wykonuje

czynności z zakresu prawa pracy – zatrudnianie i zwalnianie kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych).

(dowód: akta kontroli str. 113-116)

Uwagi dotyczące badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli⁶ zwraca uwagę, że w ostatnich trzech latach Urząd Marszałkowski ograniczał się do organizacji naborów nowych pracowników, nie podejmował jednak z własnej inicjatywy działań wykraczających poza standardowe działania wymagane przepisami ustawy o *pracownikach samorządowych*, co w ocenie NIK mogło zwiększyć skuteczność pozyskiwania osób niepełnosprawnych. Zaniechanie takie, mogło się przyczynić do niższego zainteresowania osób niepełnosprawnych ogłoszonymi przez Urząd naborami. Przeciwdziałaniu takim tendencjom służyła ratyfikacja 6 września 2012 r. *Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych*⁷, w której w art. 27 Polska uznała prawo osób niepełnosprawnych do pracy, na zasadach równości z innymi osobami oraz zobowiązała się do zagwarantowania i popierania realizacji ich prawa do pracy między innymi poprzez popieranie zatrudniania osób niepełnosprawnych w sektorze publicznym oraz zdobywania przez nich doświadczenia zawodowego. Podobnie Sejm RP wezwał w § 1 pkt 6 Karty praw osób niepełnosprawnych⁸ Rząd RP do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnienie praw osób niepełnosprawnych, m.in. pracy na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami.

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Działania Urzędu prowadzone w ostatnich trzech latach doprowadziły do zwiększenia zatrudnienia osób niepełnosprawnych oraz wskaźnika ich zatrudnienia z 3,56% na koniec 2016 r. do poziomu 4,20% na koniec I półrocza 2018 r. Działania te ograniczały się jednak tylko do organizacji naborów nowych pracowników, zgodnie z ustawą o *pracownikach samorządowych*. Zaniechano natomiast podejmowania inicjatyw na rzecz współpracy z organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, uczelniami i Urzędem Pracy, w tym upowszechniających informacje o możliwości ubiegania się o pracę, staż lub praktykę w Urzędzie (również przez studentów niepełnosprawnych). Informacje o wolnych stanowiskach pracy nie były zamieszczane na stronach internetowych dedykowanych niepełnosprawnym.

Rzetelnie i terminowo dokonywane były wpłaty na rzecz PFRON, z tytułu nieosiągnięcia wymaganego poziomu wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Przestrzeganie praw pracowników niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1. W obowiązującym w Urzędzie regulaminie pracy zawarto następujące zapisy dotyczące warunków pracy osób niepełnosprawnych:

⁶ zwana dalej „NIK”

⁷ Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169).

⁸ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. Nr 50, poz. 475)

- czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, natomiast czas pracy osoby niepełnosprawnej zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Osoba niepełnosprawna nie może być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych;
- powyższych norm czasu pracy nie stosuje się do osób zatrudnionych przy pilnowaniu oraz gdy na wniosek osoby zatrudnionej lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników Urzędu lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad osobą niepełnosprawną wyda na to zgodę;
- osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej przerwy w pracy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, czas przerwy wynosi 15 minut i jest wliczany do czasu pracy.

Analiza akt osobowych 15 pracowników Urzędu z orzeczonym stopniem niepełnosprawności (stopień znaczny i stopień umiarkowany) wykazała, że wśród dokumentów zgromadzonych w tych teczkach znajdowało się pisemne oświadczenie podpisane przez pracownika o zapoznaniu się z postanowieniami Regulaminu pracy Urzędu z zawartymi zapisami dotyczącymi czasu pracy, przeciwskazaniach do zatrudnienia w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych oraz uprawnieniu do 15 minutowej przerwy na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek, wliczany do czasu pracy.

W przypadku 11 spośród 15 pracowników – w teczkach akt osobowych znajdowały się pisma skierowane do pracownika, że zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*, pracownikowi niepełnosprawnemu zaliczonemu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych w roku kalendarzowym, prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego z tych stopni niepełnosprawności.

U pozostałych 4 pracowników (3 o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, 1 ze znacznym stopniem niepełnosprawności) w teczkach akt osobowych nie było takich pism. W teczkach akt osobowych znajdowały się jednocześnie orzeczenia o niepełnosprawności tych pracowników, wydane w 2015 lub 2016 roku (orzeczenia te zostały przedłożone do Oddziału Kadr w 2015 lub 2016 roku). W przypadku tych osób nie zachodziły przesłanki określone w art. 19 ust. 2 ustawy *o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych* (urlop nie przysługuje osobie uprawnionej do urlopu wypoczynkowego w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych lub do urlopu dodatkowego na podstawie odrębnych przepisów).

Analiza 15 teczek akt osobowych pracowników Urzędu posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wykazała ponadto, że do pracowników tych nie skierowano informacji/nie zostali pisemnie poinformowani o przysługującym im (zgodnie z art. 20 *ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*) - prawie do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia: w wymiarze 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku oraz w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

(dowód: akta kontroli str. 59-110, 117-118)

Sekretarz Województwa Podkarpackiego Lesław Majkut wyjaśnił, że pracownicy Urzędu posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu

niepełnosprawności nie zostali pisemnie poinformowani o przysługujących im uprawnieniach wynikających z art. 20 ustawy o rehabilitacji, jednak każdy z nich, w chwili ustalania dla niego indywidualnego czasu pracy był informowany o przysługujących uprawnieniach oraz o sposobach udokumentowania faktu korzystania z tych uprawnień. Podobnie w przypadku 4 pracowników, którzy nie zostali pisemnie poinformowani o prawie do dodatkowego urlopu wypoczynkowego – tak jak pozostali pracownicy, którzy taką pisemną informację otrzymali - byli poinformowani i z uprawnienia tego korzystali.

(dowód: akta kontroli str. 113-116)

Z równoległe przeprowadzonej przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat Pracy w Rzeszowie (dalej „PIP”) – w porozumieniu z NIK – kontroli wynika, że w latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) trzech pracowników niepełnosprawnych (2 o znacznym stopniu niepełnosprawności, 1 o umiarkowanym) wykonywało pracę w godzinach nadliczbowych. Ponadto jeden z ww. pracowników (o znacznym stopniu niepełnosprawności) oprócz pracy w godzinach nadliczbowych dodatkowo świadczył pracę w porze nocnej (w dniu 3.02.2018 r. od godziny 22.00 do 23.45 - pracownikowi temu nie naliczono i nie wypłacono dodatku z tytułu pracy w porze nocnej). PIP stwierdziła również nieterminowe wypłacanie pracownikom wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz nieuwzględnienie w ocenie ryzyka zawodowego na stanowisku administracyjno-biurowym kryteriów dla osób niepełnosprawnych, związanych z niepełnosprawnością pracowników zatrudnionych na tym stanowisku. PIP ustaliła ponadto, że 7 pracowników niepełnosprawnych nie zostało pisemnie poinformowanych o obowiązującej pracownika dobowej i tygodniowej normie czasu pracy.

PIP w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 7.11.2018 r. wносиła o:

- zatrudnianie osób niepełnosprawnych w normach czasu pracy określonych przepisami prawa,
- naliczenie i wypłacenie pracownikowi niepełnosprawnemu dodatków do wynagrodzenia za pracę wykonywaną w porze nocnej w dniu 3.02.2018 r.,
- zaprzestanie zatrudniania pracowników niepełnosprawnych, którzy nie posiadają zgody lekarza przeprowadzającego badania profilaktyczne pracowników na pracę w godzinach nadliczbowych, w czasie przekraczającym obowiązujący ich wymiar oraz w porze nocnej (w aktach osobowych brak było zgody lekarza sprawującego opiekę lekarską na pracę w godzinach nadliczbowych i w porze nocnej),
- terminowe wypłacanie pracownikom niepełnosprawnym wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych,
- poinformowanie pracowników niepełnosprawnych (7 osób) o obowiązującej pracownika dobowej i tygodniowej normie czasu pracy.

Kontrola PIP wykazała także, że pracownikom zaliczonym do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w prawidłowy sposób udzielano dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 10 dni. Pracownikom niepełnosprawnym zapewniono możliwość skorzystania z 15 minutowej przerwy, wliczanej do czasu pracy.

Pracownicy niepełnosprawni w ww. okresie nie uczestniczyli w turnusach rehabilitacyjnych. Korzystali natomiast z prawa do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy.

(dowód: akta kontroli str. 289-336)

2., 3.

Kontrola PIP wykazała, że stanowiska pracy pracowników niepełnosprawnych wyposażono w meble biurowe, tj. biurka, szafy, fotele obrotowe, z pięciopodporową podstawą na kółkach, podłokietnikami i możliwością regulacji siedziska i oparcia. Pracownikom zapewniono także urządzenia techniczne takie jak: komputery, monitory ekranowe, klawiatury, myszy, drukarki, skanery, kserokopiarki. Obiekty i pomieszczenia pracy spełniały wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy pod względem powierzchni i kubatury oraz wysokości pomieszczenia. Pomieszczenia były we właściwym stanie technicznym, o odpowiednim oświetleniu i właściwej temperaturze. Pracownikom zapewniono pomieszczenia higieniczno-sanitarne, w odległości nie większej niż 50 m od stanowiska pracy, dostępne dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich. Pomieszczenia WC spełniały wymagania w zakresie wielkości i rodzaju oraz zostały wyposażone zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy. Zarówno pomieszczenia pracy, kontrolowane stanowiska pracy, pomieszczenia higieniczno-sanitarne oraz ciągi komunikacyjne spełniały wymagania dostępności do nich przez pracowników niepełnosprawnych, biorąc pod uwagę rodzaj i stopień ich niepełnosprawności.

(dowód: akta kontroli str. 289-336)

4.

W okresie objętym kontrolą Departament Audytu i Kontroli, a następnie Departament Kontroli Urzędu Marszałkowskiego nie wykonywał kontroli dotyczących przestrzegania praw oraz warunków pracy osób niepełnosprawnych. Zagadnienia te nie były ujęte w planach kontroli departamentu na rok 2016, 2017 i 2018.

Biuro Audytu Wewnętrznego⁹ także nie zajmowało się tą problematyką.

(dowód: akta kontroli str. 119-192)

Marszałek Województwa Podkarpackiego wyjaśnił, że w latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) Departament Audytu i Kontroli, a od 23 stycznia 2018 r. Departament Kontroli oraz Biuro Audytu Wewnętrznego nie kontrolowały problematyki zatrudniania osób niepełnosprawnych w Urzędzie. Zagadnienia te nie znalazły się w planach kontroli Departamentu, ponadto analiza ryzyka przeprowadzona w tym okresie wykazała, że obszar zapewnienia i przestrzegania warunków BHP w Urzędzie został zakwalifikowany, jako obszar o niskim poziomie ryzyka.

(dowód: akta kontroli str. 19-23)

5.

W latach 2016-2018 (I półrocze 2018 r.) w Urzędzie Marszałkowskim nie były przeprowadzane przez Państwową Inspekcję Pracy lub inne podmioty kontrole dotyczące przestrzegania praw i warunków pracy pracowników niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 193)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie w wyniku przeprowadzonej równoległej kontroli przez Państwową Inspekcję Pracy Okręgowy Inspektorat w Rzeszowie - stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego i umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w godzinach nadliczbowych oraz

⁹ Departament Audytu i Kontroli od dnia 23 stycznia 2018 r. podzielono na: Departament Kontroli oraz Biuro Audytu Wewnętrznego.

w porze nocnej, wbrew przepisom art. 15 ust. 3 ustawy o *rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*.

- nieterminowe wypłacanie pracownikom niepełnosprawnym wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych oraz brak naliczenia i wypłaty pracownikowi niepełnosprawnemu dodatków do wynagrodzenia za prace wykonywaną w porze nocnej w dniu 3.02.2018 r.,

- zatrudnianie pracowników niepełnosprawnych, którzy nie posiadają zgody lekarza przeprowadzającego badania profilaktyczne pracowników na pracę w godzinach nadliczbowych, w czasie przekraczającym obowiązujący ich wymiar oraz w porze nocnej,

- nieuwzględnienie w ocenie ryzyka zawodowego na stanowisku administracyjno-biurowym kryteriów dla osób niepełnosprawnych, związanych z niepełnosprawnością pracowników zatrudnionych na tym stanowisku, zgodnie z art. 39a ust. 3 pkt 1 lit. e rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w *sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy*¹⁰,

- brak pisemnego informowania 7 pracowników niepełnosprawnych o obowiązującej pracownika dobowej i tygodniowej normie czasu pracy, zgodnie z przepisem art. 29 § 3² Kodeksu pracy.

Ocena częściowa

Urząd przestrzegał przysługujących praw pracowników niepełnosprawnych poprzez przystosowanie ich stanowisk pracy oraz zapewnienie im dodatkowego wymiaru urlopu wypoczynkowego, dodatkowej 15-minutowej przerwy oraz prawa do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu wykonania badań lub zabiegów. Nie respektowano jednak praw pracowników niepełnosprawnych odnoszących się do zakazu pracy osoby niepełnosprawnej w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych.

Działania w zakresie dostosowania budynku – miejsca wykonywania pracy - do potrzeb osób niepełnosprawnych

Opis stanu faktycznego

1.
Urząd Marszałkowski mieści się w trzech budynkach. Główna siedziba Urzędu zlokalizowana jest w Rzeszowie w budynku przy Al. Łukasza Ciepłińskiego 4, pozostałe budynki mieszczą się przy ul. Ambrożego Towarnickiego 3A oraz przy ul. Lisa Kuli 13. W trakcie budowy jest budynek w Rzeszowie przy ul. Lubelskiej 4.

Oględzinami w zakresie dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych objęto 3 budynki: główną siedzibę Urzędu przy Al. Łukasza Ciepłińskiego 4, budynek przy ul. Ambrożego Towarnickiego 3A oraz budynek przy ul. Lisa Kuli 13.

Budynek przy Al. Łukasza Ciepłińskiego 4: przed budynkiem wyodrębniono na parkingu 6 miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Dwa wejścia główne do budynku oraz wejście do budynku poprzez windę zewnętrzną posiadają utwardzone dojścia o szerokości powyżej wymaganej szerokości 1,5 m. Położenie drzwi wejściowych oraz kształt i wymiary pomieszczeń

¹⁰ Dz. U. z 2003 r. Nr 169 poz. 1650 ze zm.

wejściowych umożliwiają dogodny ruch osobom niepełnosprawnym. Przy wejściach tych nie ma progów. W budynku drzwi wewnętrzne, za wyjątkiem drzwi do pomieszczeń technicznych i gospodarczych posiadają co najmniej szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy. W budynku zainstalowano urządzenia techniczne zapewniające osobom niepełnosprawnym dostęp z poziomu wejścia do kondygnacji budynku z pomieszczeniami, w których pracują niepełnosprawni. Budynek wyposażony jest w 3 dźwigi osobowe o numerach ewidencyjnych: 3122002340 (dźwig osobowy na zewnątrz budynku), 3122002180 (dźwig wewnątrz budynku), 3122002181 (dźwig wewnątrz budynku) oraz dwie platformy schodowe do przewozu osób niepełnosprawnych o numerach ewidencyjnych: 3022000317 i 302200038. Dostęp do dźwigu jest z każdej kondygnacji budynku.

Dźwigi osobowe posiadają kabiny o szerokości 1,1 m i długości min. 1,4 m, poręcze na wysokości 0,9 m oraz tablicę przyzywową na wysokości od 0,8 do 1,2 m z dodatkowym oznakowaniem dla osób niewidomych. W dźwigach osobowych brak jest informacji głosowej.

W budynku znajduje się 19 toalet przystosowanych dla osób niepełnosprawnych posiadających drzwi bez progów o szerokości co najmniej 0,9 m, przestrzeń manewrową o wymiarach co najmniej 1,5 m x 1,5 m, toalety wyposażone są w uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych.

Budynek przy ul. Ambrożego Towarnickiego 3A: przed budynkiem wyodrębniono 1 miejsce parkingowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych.

Budynek posiada dwa wejścia, obydwa wejścia do budynku mają utwardzone dojścia o szerokości powyżej wymaganej 1,5 m. Główne wejście do budynku nie jest przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Drugie wejście do budynku posiada podjazd dla osób niepełnosprawnych z poręczami, położenie drzwi wejściowych do budynku oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych umożliwiają dogodny ruch osobom niepełnosprawnym. Próg przy drzwiach wejściowych nie przekracza 0,02 m.

W budynku drzwi wewnętrzne, za wyjątkiem drzwi do pomieszczeń technicznych i gospodarczych posiadały co najmniej szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy.

W budynku zainstalowano urządzenia techniczne zapewniające osobom niepełnosprawnym dostęp z poziomu wejścia do kondygnacji budynku z pomieszczeniami, w których pracują niepełnosprawni. Budynek wyposażony jest w jedną platformę schodową do przewozu osób niepełnosprawnych o numerze ewidencyjnym 3022000444, zainstalowaną przy schodach na niskim parterze budynku oraz 1 dźwig osobowy o numerze ewidencyjnym 3122002502. Z parteru budynku, na którym zainstalowano dźwig osobowy zapewniony jest dostęp do każdej kondygnacji budynku. Dźwig osobowy posiada kabinę o szerokości 1,1 m i długości min. 1,4 m, poręcze na wysokości 0,9 m oraz tablicę przyzywową na wysokości od 0,8 do 1,2 m z dodatkowym oznakowaniem dla osób niewidomych. W dźwigu osobowym brak jest informacji głosowej.

W budynku znajdują się 2 toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych (1 na niskim parterze, 1 na parterze) posiadające drzwi bez progów o szerokości co najmniej 0,9 m, przestrzeń manewrową o wymiarach co najmniej 1,5 m x 1,5 m, wyposażone w uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych. Schody w korytarzu przy przejściu z niskiego parteru na parter budynku wyróżniają się kolorem kontrastującym z kolorem posadzki.

Budynek przy ul. Lisa Kuli 13: budynek¹¹ posiada dwa wejścia, jedno wejście główne od strony ulicy Lisa Kuli oraz wejście dodatkowe od parkingu za budynkiem. Obydwa wejścia do budynku mają utwardzone dojścia o szerokości powyżej wymaganej 1,5 m. Przed budynkiem wyodrębniono na parkingu 1 miejsce parkingowe przeznaczone dla osób niepełnosprawnych.

Wejścia do budynku nie zapewniają osobom niepełnosprawnym dostępu do budynku, nie są w żaden sposób przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Położenie obu drzwi wejściowych do budynku oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych nie zapewniają dogodnych warunków ruchu osobom niepełnosprawnym.

Główne wejście do budynku (drzwi dwuskrzydłowe o łącznej szerokości 130 cm, szerokość jednego skrzydła drzwi wynosi 87 cm) oraz wejście od parkingu (drzwi dwuskrzydłowe o szerokości 171 cm, szerokość jednego skrzydła wynosi 81 cm) ograniczają schody, znajdujące się na zewnątrz budynku oraz schody wewnątrz budynku, zarówno przy wejściu głównym jak i przy wejściu od parkingu.

Budynek nie jest wyposażony w żadne urządzenia zapewniające dostęp osobom niepełnosprawnym do budynku oraz dostęp z parteru budynku na wyższe kondygnacje, np. dźwigi osobowe, schodolazy, platformy przyschodowe.

Krawędzie schodów wejściowych na zewnątrz budynku w przypadku wejścia od parkingu wyróżniały się kolorem kontrastującym z kolorem chodnika i schodów (na krawędziach schodów naklejona była taśma w kolorze żółto-czarnym). Taśma w tym kolorze naklejona była również na pierwszym i ostatnim, tj. 6 schodku oraz na krawędzi bocznej przy schodach wewnętrznych przy wejściu na parter budynku od strony parkingu.

W przypadku wejścia głównego od ulicy Lisa Kuli schody zewnętrzne przy wejściu do budynku także różniły się kolorystycznie od koloru chodnika. Schody wewnątrz budynku różniły się kolorystycznie od koloru posadzki, ponadto taśma w kolorze żółto-czarnym naklejona była na pierwszym i ostatnim 6 schodku.

W budynku 5 drzwi wewnętrznych (za wyjątkiem drzwi do pomieszczeń technicznych i gospodarczych) posiada szerokość 0,9 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy. Pozostałe 29 drzwi ma szerokość 0,8 m i wysokość 2 m w świetle ościeżnicy.

W budynku znajduje się 1 toaleta przystosowana dla osób niepełnosprawnych posiadająca drzwi bez progów o szerokości co najmniej 0,9 m, przestrzeń manewrową o wymiarach co najmniej 1,5 m x 1,5 m, wyposażona w uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń higienicznosanitarnych.

Przed wejściami do wszystkich 3 budynków poddanych oględzinom nie umieszczono odbojów, skrobaczek lub podobnych urządzeń wystających ponad poziom płaszczyzny dojścia w szerokości drzwi wejściowych. Miejsca parkingowe przed wymienionymi powyżej budynkami spełniały wymogi określone w § 21 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

(dowód: akta kontroli str. 194-233)

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił, że dźwigi osobowe zainstalowane w Urzędzie nie są wyposażone w system powiadamiania głosowego, w przyszłości w windach planowany jest montaż takiego systemu.

Sekretarz Województwa wyjaśnił, że w budynku Urzędu przy ul. Lisa Kuli 13 portier zobowiązany jest do udzielenia pomocy osobom z niepełnosprawnością, na parterze budynku wyznaczono pokój, w którym osoba niepełnosprawna może być

¹¹ budynek wpisany do rejestru zabytków, wybudowany w 1903 r.

obsługiwana przez pracowników danego departamentu, w zależności od rodzaju sprawy, z którą przybyła, ponadto na parterze budynku wykonano łazienkę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych. Są to – jak wyjaśnił Sekretarz Województwa rozwiązania doraźne, stosowane do czasu przeniesienia pracowników do nowopowstającego budynku przy ul. Lubelskiej 4, który będzie w pełni przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

(dowód: akta kontroli str. 283-288)

2.

W budynkach Urzędu Marszałkowskiego zainstalowano trzy platformy schodowe do przemieszczania osób niepełnosprawnych (2 zamontowane w 2009 r. i 1 w 2011 r.) oraz cztery dźwigi osobowe (1 zamontowany w 2008 r., 1 w 2009 r., 1 w 2010 r., 1 w 2011 r.).

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego¹² platformy schodowe dla przemieszczania osób niepełnosprawnych podlegają przeglądom okresowym co dwa lata, zaś urządzenia dźwigowe corocznie (załącznik nr 1 do rozporządzenia - poz. 21 i 24).

Analiza protokołów z wykonania czynności dozoru technicznego zainstalowanych w Urzędzie platform schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz osobowych urządzeń dźwigowych¹³ wykazała, że przeglądy okresowe 1 platformy schodowej oraz czterech dźwigów osobowych przeprowadzane były w terminach ustalonych w ww. rozporządzeniu.

W przypadku dwóch platform o numerach ewidencyjnych 3022000317 i 3022000318 - urządzenia te przez 11 dni w miesiącu kwietniu 2017 r. (w okresie od dnia 1.04.2017 r. do dnia 11.04.2017 r.) nie posiadały dopuszczenia do eksploatacji. Badanie okresowe tych urządzeń przeprowadzono w dniu 10.03.2015 r., wynik badania – pozytywny. Termin następnego badania: marzec 2017 r. Prezes UDT decyzją z dnia 10.03.2015 r. zezwolił na eksploatację tych urządzeń do dnia 31.03.2017 r. Następane badanie okresowe przeprowadzono w dniu 12.04.2017 r., wynik badania – pozytywny. Termin następnego badania: kwiecień 2019 r. Prezes UDT decyzją z dnia 12.04.2017 r. zezwolił na eksploatację urządzeń do dnia 30.04.2019 r.

Urząd nie posiadał i nie prowadził dzienników konserwacji, w których odnotowywane byłyby przeglądy konserwacyjne zamontowanych w Urzędzie platform schodowych do przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz dźwigów osobowych.

Bieżący nadzór nad prawidłowym funkcjonowaniem urządzeń wentylacyjnych, klimatyzacyjnych, węzła cieplnego, szaf sterowniczych, urządzeń dźwigowych, agregatów prądotwórczych w budynkach Urzędu oraz zabezpieczenia ich konserwacji i przeglądów należał do obowiązków p. Grzegorza Osiora w wieloosobowym stanowisku pracy ds. inwestycji i remontów - zgodnie z zakresem czynności z dnia 28.07.2014 r.

Zgodnie z przepisem § 11 ww. rozporządzenia – eksploatujący, powinien dla każdego urządzenia transportu bliskiego założyć i przechowywać dziennik konserwacji prowadzony przez konserwującego, w którym odnotowuje się wykonane czynności konserwacyjne w zainstalowanych w budynkach Urzędu platformach schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz osobowych

¹² Dz. U. z 2003 r. Nr 193 poz. 1890

¹³ w okresie 2016-2018 (I półrocze 2018 r.)

urządzeniach dźwigowych (przeprowadzane co 30 dni - poz. 18 i 21 załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia).

W dniu 18.12.2015 r. została zawarta umowa z firmą [...] ¹⁴ na konserwację urządzeń dźwigowych (w zakresie ustalonym dokumentacją techniczno-ruchową) w okresie od dnia 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. (koszt miesięcznej konserwacji – 1.599 zł brutto).

Kolejną umowę na konserwację ww. urządzeń zawarto w dniu 19.12.2016 r. z firmą [...] ¹⁵ z siedzibą w Wysokiej Głogowskiej w okresie od dnia 1.01.2017 r. do dnia 31.12.2017 r. (koszt miesięcznej konserwacji – 1.340,70 zł brutto) oraz kolejną z tą samą firmą w dniu 19.12.2017 r. na konserwację urządzeń dźwigowych w okresie od dnia 1.01.2018 r. do dnia 31.12.2018 r. (koszt miesięcznej konserwacji – 1.279,20 zł brutto).

Wykonawca, stosownie do postanowień zawartych umów zobowiązany był do konserwacji urządzeń dźwigowych bez wezwania ze strony zleceniodawcy.

W umowie z dnia 18.12.2015 r. zawartej z firmą [...] ¹⁶ znajdował się zapis, że z przeprowadzenia konserwacji sporządzany będzie protokół ¹⁷ (§ 3 ust. 6 umowy), w pozostałych umowach na dokonywanie konserwacji, zawartych z firmą [...] ¹⁸ nie było takich postanowień (płatność za wykonaną konserwację dokonywano na podstawie wystawionych przez wykonawcę faktur).

(dowód: akta kontroli str. 234-236, 239-248, 249-282)

Pan Grzegorz Osior wyjaśnił, że platformy dla przemieszczania osób niepełnosprawnych w okresie od 1 kwietnia 2017 r. do 11 kwietnia 2017 r. były wyłączone z eksploatacji z uwagi na konieczność wykonania drobnych napraw ¹⁹, brak potwierdzania wykonania przeglądów konserwacyjnych w 2017 i 2018 r. podyktowany jest zapisami umowy na konserwację urządzeń dźwigowych, w której nie przewidziano pisemnych potwierdzeń wykonania konserwacji.

Pan Grzegorz Osior wyjaśnił ponadto, że eksploatując urządzenia dźwigowe i podnośniki dla osób niepełnosprawnych uznano, że książki rewizyjne są jednocześnie dziennikami konserwacji i eksploatacji, w przypadku stwierdzenia, że wymagane są odrębne dzienniki konserwacji, to dzienniki te zostaną założone dla każdego urządzenia.

Wyjaśnienia w ww. sprawie o takiej samej treści - złożył również Sekretarz Województwa Lesław Majkut.

(dowód: akta kontroli str. 283-288)

3., 4., 5., 6.

Urząd planując wydatki na likwidację barier w budynku przy ul. Lisa Kuli 13 zaplanował i wykonał w 2016 r. łazienkę przystosowaną dla osób niepełnosprawnych, poniesione koszty wyniosły 8.138,32 zł. Nie planowano innych wydatków w tym zakresie.

---

¹⁴ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1330) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2018 r., poz. 419) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie ujawnienia nazwy przedsiębiorcy. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

¹⁵ Jw.

¹⁶ Jw.

¹⁷ protokoły takie dołączane były do przedkładanych przez wykonawcę faktur za konserwację urządzeń, w protokołach tych potwierdzano, iż dokonano przeglądu i konserwacji urządzeń, zaś w opisie czynności stwierdzano, że urządzenia są sprawne technicznie.

¹⁸ Jak w przypisie 14.

¹⁹ w Księgach rewizyjnych platform do przemieszczania osób niepełnosprawnych nie odnotowano w tym czasie żadnych czynności naprawczych.

Dostosowanie budynków dla osób niepełnosprawnych zostało zapewnione w projektach remontów budynków przy ul. Ciepłińskiego 4 i Towarnickiego 3a oraz projekcie budowy budynku przy ul. Lubelskiej 4.

Na etapie ww. prac budowlanych i remontowych oraz przy budowie budynku przy ul. Lubelskiej 4 nie współpracowano z organizacjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. Nie podejmowano działań w celu uzyskania środków (np. z PFRON) na dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych, nie opracowano harmonogramów prac związanych z dostosowaniem budynków dla osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 237)

Kierownictwo Urzędu zajmowało się – jak wyjaśnił Sekretarz Województwa dostosowaniem budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych poprzez zgłaszanie uwag i wniosków firmom przygotowującym projekty kompleksowych remontów budynków przy ul. Ciepłińskiego 4, Towarnickiego 3a oraz projekcie budowy budynku przy ul. Lubelskiej 4.

Sekretarz Województwa Lesław Majkut wyjaśnił ponadto, że przy przeprowadzanych remontach i budowie budynków Urzędu nie współpracowano z organizacjami, stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, ponieważ realizowano gotowe projekty architektoniczne uwzględniające potrzeby osób niepełnosprawnych.

(dowód: akta kontroli str. 238)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że budynek Urzędu przy ul. Lisa Kuli 13 nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Sytuacja taka stanowi istotną barierę w pozyskaniu do pracy kandydatów z niepełnosprawnościami, zwłaszcza ruchowymi. Zgodnie § 3 pkt 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie²⁰ budynek ten stanowi budynek użyteczności publicznej. W § 1 pkt 8 Karty praw osób niepełnosprawnych Sejm RP wezwał Rząd RP do podjęcia działań w celu urzeczywistnienia praw osób niepełnosprawnych do życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, w tym m. in. dostępu do urzędów i obiektów użyteczności publicznej.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- brak informacji głosowej z dźwigach osobowych zamontowanych w budynkach Urzędu – zgodnie z przepisem § 193 ust. 2a w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie kabina dźwigu osobowego dostępna dla osób niepełnosprawnych powinna posiadać informację głosową;
- brak zapewnienia przeglądów okresowych w terminach dwuletnich, określonych w załączniku nr 1 w pozycji 21 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego dla dwóch platform

²⁰ rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.), rozporządzenie zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie”.

schodowych do przemieszczania osób niepełnosprawnych. Zgodnie z przepisem § 20 ust. 3 ww. rozporządzenia eksploatujący, zgłaszając urządzenie transportu bliskiego do badań, powinien zapewnić bezpieczne warunki pracy oraz oprzyrządowanie do przeprowadzenia badań;

- Urząd nie posiadał dzienników konserwacji prowadzonych przez konserwującego, w których odnotowywane byłyby wykonane czynności konserwacyjne w zainstalowanych w budynkach Urzędu platformach schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz osobowych urządzeniach dźwigowych, zgodnie z wymogami § 11 ww. rozporządzenia.

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK dwa spośród trzech budynków zajmowanych przez Urząd Marszałkowski dostosowane były do potrzeb osób niepełnosprawnych, nie stwierdzono w nich barier architektonicznych w poruszaniu się przez osoby niepełnosprawne.

Jeden użytkowany przez Urząd budynek nie był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, w budynku tym występowało szereg barier architektonicznych, które uniemożliwiały do niego dostęp osobom niepełnosprawnym.

Urząd nie posiadał dzienników konserwacji prowadzonych przez konserwującego, w których odnotowywane byłyby wykonane czynności konserwacyjne przy zainstalowanych w budynkach Urzędu platformach schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz osobowych urządzeniach dźwigowych. Nie zapewniono również okresowych przeglądów dwóch platform schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych w wymaganych dwuletnich terminach.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o:

Wnioski pokontrolne

1. Zapewnienie informacji głosowej z dźwigach osobowych – zgodnie z przepisem § 193 ust. 2a rozporządzenia Ministra Infrastruktur z dnia 12 kwietnia 2002 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*.
2. Dokonywanie przeglądów okresowych w terminach określonych w załączniku nr 1 w pozycji 21 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej *w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego* dla platform schodowych do przemieszczania osób niepełnosprawnych.
3. Prowadzenie dzienników konserwacji, w których odnotowywane będą wykonane czynności konserwacyjne przy zainstalowanych w budynkach Urzędu platformach schodowych dla przemieszczania osób niepełnosprawnych oraz osobowych urządzeniach dźwigowych, zgodnie z wymogami § 11 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej *w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego*.

²¹ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm., zwana dalej „ustawą o NIK”

4. Realizację zaleceń pokontrolnych wydanych przez Państwową Inspekcję Pracy, po kontroli w zakresie przestrzegania uprawnień osób niepełnosprawnych oraz spełniania warunków dotyczących przystosowania stanowisk pracy do potrzeb tych osób.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia 29 listopada 2018 r.

Kontroler
Sławomir Kochman
Główny specjalista kontroli
państwowej

/.../

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektora
Wiesław Motyka

/.../